

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

حزب کار ایران (توفان)

۲۳ سپتمبر ۲۰۲۰

فعال کردن ساز و کار «ماشه» تیر خلاص به شورای امنیت

احتمال رویارویی در شورای امنیت وجود دارد. این برخورد نه تنها میان روسیه و چین از طرفی و امریکا از طرف دیگر است، بلکه پاره‌های ممالک اروپائی را نیز، که عضو دائمی شورای امنیت هستند و یا مانند المان از نفوذ فراوان برخوردارند، دربرمی‌گیرد. امریکا پا به قلمروئی می‌گذارد که بیابانی تاریک و مملو از خطر است و اروپائی‌ها می‌ترسند که این شتر در فردای تشدید تضادها در خانه آنها نیز اطراق کند. آنها یار امریکا هستند، ولی حاضر نیستند با طناب امریکا به ته چاه روند. این است که با تمامی قدرت می‌کوشند به یک پیشنهاد «مرضی‌الطرفین» و البته به ضرر ایران دست یابند.

این واقعیت، که ایالات متحده با اصرار بخواهد سازوکار «چکاندن ماشه» را فعال کند، برخورد اعضای دائمی و غیردائمی در شورای امنیت ملل متحد را با گردنکشی امریکا محتمل می‌سازد. با توجه به شرایط قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت، که پیمان هسته‌ئی جزئی^[1] از آن است ایالات متحده خود را هنوز بخشی از آن قطعنامه شورای امنیت ملل متحد محسوب می‌کند و مدعی است که تنها از «برجام» خروج کرده است و نه از قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت و لذا «کشوری مشارکتی» و یا «مشارکت‌کننده» در «برجام» است.

پس از اجرای سازوکار «چکاندن ماشه» یک بازه زمانی ۳۰ روزه وجود دارد. در بند ۱۱ قطعنامه شورای امنیت آمده است که این شورا تصمیم می‌گیرد طبق ماده ۴۱ منشور ملل متحد، در مدت ۳۰ روز پس از دریافت گزارش و اختاریه یک کشور شرکت‌کننده در «برجام» (برنامه جامع اقدام مشترک) درباره مشکلی، که به باور آن کشور شرکت‌کننده در «برجام» به معنای نقض آشکار نسبت به تعهدات براساس «برجام» است، درباره پیش‌نویس قطعنامه‌ای برای ادامه انقضاهای مشخص شده در بند ۷ الف این قطعنامه، رأی‌گیری کند.

در این مرحله شورای امنیت باید برای ادامه لغو تحریم‌ها رأی‌گیری نماید^[2]. از نظر تئوریک، ایالات متحده یا هر عضو دائمی دیگر در شورای امنیت می‌تواند ادامه لغو تحریم‌ها را که بعد از توافقنامه «برجام» عملی شده است، و تو کند که منجر به استقرار دوباره تحریم‌هایی می‌گردند که بر اثر توافق «برجام» تاکنون لغو شده بودند.

مشخص نیست که آیا کسی از اعضای شورا نسبت به این اقدام ایالات متحده واکنش نشان خواهد داد و قطعنامه‌ای برای تمدید لغو تحریم‌ها ارائه می‌دهد یا خیر. برخی از کارشناسان ملل متحد معتقدند که سایر اعضای شورای امنیت ایالات متحده امریکا را نادیده می‌گیرند، که به نوبه خود می‌تواند دولت ترمپ را در موقعیت جنون‌آمیزی قرار دهد تا طرح

پیشنهادی برای تمدید مجازات‌های لغو شده در گذشته را، خودش مطرح و سپس خودش به تنهایی وتو کند و به این ترتیب ادامه لغو تحریم‌ها رد گردد و تحریم‌ها مجدداً برقرار شود.

اما حتی برای شورای امنیت ملل متحد نیز رویارویی با ایالات متحده آمریکا بدون خطر نیست. اگر سایر اعضا فعال کردن سازوکار «ماشه» را نادیده بگیرند، این عمل توانائی کل بدنه شورای امنیت را در اجرای تصمیمات حقوقی خود در آینده به زیر سؤال می‌برد. از این به بعد تصمیمات شورای امنیت ملل متحد مورد احترام نیستند و حتی می‌توانند بعد از قطعیت یافتن از درجه اعتبار ساقط شوند. این مانور تشکیلاتی ایالات متحده، که با تفسیرهای خودسرانه تشکیلاتی و بازیگری غیرمسئولانه همراه است، می‌تواند شالوده ملل متحد را برهم بریزد و منجر به این شود که از یک مجمع جهانی معتبر و محترم از نظر دول جهانی، ابزاری انحصاری برای گستاخی ایالات متحده اختراع گردد. ابعاد این اقدام برای آینده به قدری ناروشن و خطرناک است که حتی «جان بولتون»، مشاور امنیتی ترامپ در گذشته نچندان دور، توسل به این امر را خطرناک می‌دانست و اعتراف کرده است که این کار ارزش آن را ندارد که ما سازوکار «ماشه» را فعال کنیم.

در عمل چنین وضعیتی پیش خواهد آمد که هیچ کدام از اعضای دائمی شورای امنیت بعد از رأی‌گیری مطمئن نیستند که طرف مقابل زین پس خود را موظف به رعایت این تصمیمات می‌کند. سیاست قدری ایالات متحده زیر پای همه قوانین را خالی می‌نماید.

یک روزنامه ایرانی در ایجاد شفافیت نسبت به این بیان حقوقی - که ما آن را برای درک سهل‌تر کمی خلاصه می‌کنیم - نوشت:

بر اساس ماده ۲۷ منشور ملل متحد، که مربوط به شیوه تصمیم‌گیری در شورای امنیت است، در بند ۲ این ماده آمده است که موضوعات مطرح شده در شورای امنیت اگر آئین‌نامه‌ی یعنی مربوط به طرز کار مجمع و نظامنامه‌ی باشند، شورای امنیت با اکثریت اعضا یعنی ۹ رأی موافق تصمیم می‌گیرد - توجه شود که تعداد اعضای دائمی و غیر دائمی شورای امنیت در مجموع ۱۵ نفر است - و در بند ۳ این ماده نیز آمده است اگر موضوعات غیر آئین‌نامه‌ی، یعنی مربوط به پیشنهادات کشورها بوده و جنبه نظامنامه‌ی و رویه کاری نداشته باشند، تصمیم شورا با اکثریت ۹ رأی و موافقت اعضای دائم (اعمال حق وتو) انجام می‌گیرد. رأی ممتنع عضو دائم نیز رأی موافق شمرده می‌شود.

بحث تفسیر واقع‌بینانه متن قطعنامه ۲۲۳۱ و این که کشور آمریکا یک کشور «مشارکت‌کننده» هست یا نیست، به طور روشن و منصفانه یک موضوع آئین‌نامه‌ی یا نظامنامه‌ی و در واقع مربوط به رویه کار در درون شورای امنیت است و می‌تواند بدون استفاده از حق وتو اعضا به تصویب و یا رد برسد. از طرفی تا زمان نگارش این مقاله آمریکا یک گزارش یا اطلاعیه به عنوان کشور «مشارکت‌کننده» در «برجام» به شورای امنیت ارائه نداده است.

امریکا بدبینانه‌ترین حالت را در نظر گرفته است، اگر چین و روسیه یک قطعنامه آئین‌نامه‌ی ارائه کردند، مبنی بر این که آمریکا به علت خروجش از «برجام» دیگر یک کشور «مشارکت‌کننده» در «برجام» نیست و لذا نمی‌تواند از سازوکار «ماشه» استفاده کند، چه اتفاقی خواهد افتاد؟ آنوقت دول چین و روسیه باید مدعی شوند که موضوع «عدم مشارکت‌کنندگی» آمریکا از نوع آئین‌نامه‌ی و یا نظامنامه‌ی است، ولی در مقابل آمریکا نیز حتماً استدلال می‌کند این یک موضوع غیر آئین‌نامه‌ی بوده و لذا تابع حق وتو اعضاست.

حال باید جلسه شورای امنیت قبل از ورود به بحث و تصمیم‌گیری نهائی، نخست بر سر این تصمیم بگیرد که آیا این موضوع یعنی «مشارکتی بودن آمریکا» نظامنامه‌ی است و یا یک پیشنهاد ماهوی و غیر آئین‌نامه‌ی. لذا در شورای امنیت ابتداء رأی‌گیری در این زمینه صورت می‌گیرد که ماهیت پیشنهاد را تعیین کند. طبق رویه سنتی شورای امنیت

رای‌گیری در باب آئین‌نامه‌ئی یا غیر آئین‌نامه‌ئی بودن موضوعات مطروحه، خود یک امر غیر آئین‌نامه‌ئی و مشمول حق وتوی اعضاست. توجه شود که اگر از بدو امر روشن باشد که موضوعی نظام‌نامه‌ئی و یا پیشنهادی ماهوی است و همه بر سر تفسیر مشترک توافق داشته باشند، آنوقت تصمیمات می‌تواند با اکثریت آراء اتخاذ شود. ولی اگر بر سر این که خود اصل موضوع نظام‌نامه‌ئی و یا غیر آئین‌نامه‌ئی است، توافقی وجود نداشته باشد، آنوقت حق وتو اعضاء دائمی شورای امنیت نقش قطعی در مورد نوع تشخیص ماهیت پیشنهاد بازی می‌نماید. لذا امریکا در مقابل پیشنهاد چین و روسیه ابتداء یکبار از حق وتوی خود استفاده می‌کند و موضوع پیشنهادی خود را غیر آئین‌نامه‌ئی اعلام می‌گرداند و این **وتوی اول** امریکا است. سپس با غیر آئین‌نامه‌ئی اعلام کردن موضوع قطعنامه پیشنهادی از طرف چین و روسیه، که به ضد ادعای امریکا در جلسه شورای امنیت طرح شده بود، حال باید بر سر اصل پیشنهاد، که دیگر با رأی **وتوی اول** امریکا غیر آئین‌نامه‌ئی اعلام شده، رأی گرفت. امریکا مجدداً از حق وتوی خود استفاده می‌کند و موضوع «عدم مشارکت در برجام» را که امریکا را کشور «غیر مشارکتی» اعلام می‌کرد، رد خواهد نمود، یعنی امریکا **وتوی دوم** خود را به کار می‌گیرد و خواهد توانست با «مشارکت‌کننده» قلمداد کردن خود، با سهولت سازوکار «چکاندن ماشه» را فعال کند. زیرا امریکا با این روش سازمان برانداز، دارای همان حقوقی می‌گردد که انگلستان، فرانسه، روسیه و چین برخوردارند، علی‌رغم این که از «برجام» خارج نشده‌اند. به این اقدام در اصطلاح شورای امنیت عمل استفاده از قدرت «وتوی مضاعف» یا «دابل وتو» می‌گویند.

امریکا با بی‌شرمی و قلدرمنشی وارد یک قمار سنگین سیاسی، حقوقی و دیپلماتیک می‌شود که در این کارزار نه تنها تنمّه حیثیت خودش را در جهان برباد می‌دهد، بلکه خدش‌های اساسی به رویه‌های سنتی و محترم شورای امنیت ملل متحد و حق وتو وارد خواهد کرد. طی دهه‌های گذشته اعضای شورای امنیت از وتوی مضاعف استفاده نکرده‌اند، این اقدام امریکا با هدف تبهکارانه و ضدبشری شکست ایران و بازگشت تحریم‌های تحمیلی شورای امنیت، موجب نقض عرف دهه‌های گذشته شورای امنیت خواهد شد و احتمالاً با این اقدام زین‌پس تصمیم‌گیری‌های شورای امنیت دچار تحول منفی و بحران‌زا می‌شوند و در آینده نزدیک نیز باید شاهد اعمال حق وتوی مضاعف توسط سایر اعضای دائم شورای امنیت علیه امریکا نیز باشیم. لذا باید فاتحه شورای امنیت و احترام به حقوق وتوی متقابل یک دیگر را خواند. گویا ترمپ حاضر است هزینه خسارت‌های احتمالی بعدی در شورای امنیت را بپذیرد، به این بها که در این پرونده علیه ایران به صورت کاملاً یکجانبه «پیروز» شود.

ولی این «پیروزی» ترمپ هزینه گرانی برای جامعه جهانی و اگر نابینا نباشیم، برای امنیت جهان و توازن دیپلماتیک آن و حتی برای خود امریکا، که دچار کوریبینی و کوته‌فکری شده است، دارد. باید از این اشتباه سیاسی امریکا برای افشای امپریالیسم و درجه پستی و جنایتکاری وی کمال استفاده را نمود و نظر خلق‌ها و ملل جهان را به این پدیده جلب کرد و نقش امریکا را در جهان به عنوان مرکز ناامنی، جنگ، تشنج در جهان به مردم جهان شناساند.